

– № 2. – С. 201-206. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rekon_2015_2_30.

5. Щербина О.В. Мотивація і стимулювання у контексті компенсаційної політики організації // Кадровик: трудове право і управління персоналом. – 2007. – № 1. – С. 118-123.

6. <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2018/hum14%an-capital-trends-2018.html>

Юркевич О. М.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІОНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ ІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ

Ключові слова: інновації, інноваційна сфера, індустріалізація, цифровізація, публічно-приватне партнерство.

Keywords: innovation, innovation, industrialization, digitalisation, public-private partnership.

Інноваційна сфера в Україні на сьогодні характеризується рядом негативних моментів, серед яких: неефективна робота НІС; значний відрив наукових досягнень від їх практичного застосування; відсутність механізмів комерціалізації ідей; низька ефективність управління об'єктами інтелектуальної власності, недосконалість законодавства щодо стимулювання інноваційної активності підприємств та інші. Проте забезпечення інноваційного розвитку країни залишається пріоритетним завданням держави, оскільки інновації закладають основу для соціально-економічного розвитку країни з переорієнтацією виробництва від пріоритету сировинних галузей до економіки знань та інновацій, а також у забезпеченні конкурентоспроможності країни в цілому.

В економіці країни на сьогодні домінуюча роль належить галузям, орієнтованим на низькотехнологічне виробництво та експорт сировини, а конкурентоспроможність національної економіки досягається за рахунок традиційних чинників, таких як наявність робочої сили, природні ресурси та капітал. Хоча світові тенденції свідчать, що, навпаки, актуалізується нематеріальна компонента конкурентних позицій суб'єктів господарювання та національних господарських комплексів. Так, у 2017 р. обсяг світового ринку нематеріальних активів, передусім інтелектуальної власності, становив близько 700,0 млрд дол. США; порівняно з 2016 р., темпи зростання надходжень та платежів від комерціалізації

інтелектуальної власності становили 3,4 і 4,5 рази відповідно (до порівняння: темпи зростання світового ВВП – 2,2 рази); частка інтелектуальної власності в середньорічній вартості, реалізованій на світовому ринку промислової продукції, перевищує 30,0 %, а транспортних засобів – 45,0 % [1].

Якщо проаналізувати галузі переробної промисловості, то можна помітити, що частка реалізованої продукції високотехнологічних галузей (машинобудівна, хімічна, фармацевтична галузі), починаючи з 2006 року, має тенденцію до скорочення з 23,1 % до 17% у 2017 році. Натомість частка середньотехнологічних (нафтоперероблення, виробництво коксу, гумових, пластмасових виробів, іншої неметалевої продукції, металургія) та низькотехнологічних (харчова, легка, деревообробна, меблева) галузей збільшується [2].

У цілому по країні інноваційна активність підприємств залишається доволі низькою, так, у 2016 році інноваційною діяльністю займалися лише 18,9 % промислових підприємств, а у 2017 р. питома вага виконаних науково-технічних робіт у ВВП катастрофічно знижується, сягнувши у 2016 році мінімального значення 0,64% на відміну від прийнятого значення у 2% від ВВП [3]. У «Стратегії 2020» ЄС 5 поставлено за мету досягнення до 2020 року фінансування наукових досліджень та розробок на рівні 3 % ВВП [4]. Така ситуація свідчить про руйнацію фундаментальних засад для структурної перебудови національної економіки, яка, на жаль, відбувається на фоні розгортання процесів нової індустріалізації в країнах-лідерах інноваційного розвитку.

В основі нової індустріалізації лежить підвищення конкурентоспроможності національної економіки на основі розвитку нових секторів та трансформації традиційних галузей з використанням потенціалу високих технологій, швидких темпів створення та комерціалізації інновацій та високого ступеня інтернаціоналізації ресурсів та економічних зв'язків.

Для досягнення конкурентних переваг за нових умов необхідно дотримуватися таких принципів [5]:

1. Цифровізація процесів виробництва та збуту товарів. Спостерігається активне впровадження компаніями «промислового Інтернету речей» (Industrial Internet of Things), «хмарних технологій» (Cloud Technologies) у промисловості, «великих даних» (Big Data).

2. Стирання меж між секторами економіки – виробничі компанії швидко та постійно розширюють і диверсифікують види діяльності, інтегруючи до їх переліку фінансові, маркетингові, сервісні послуги.

3. Обрання компаніями стратегії посилення власних позицій на внутрішньому ринку (Organic Growth), що тісно пов'язана з так званим решорингом – поверненням країнами у власні кордони промислових виробництв, що раніше розміщувались в інших країнах світу, завдяки активній політиці скорочення виробничих та трансакційних витрат.

Забезпечення інноваційного розвитку промисловості вимагає активізації державної інноваційної політики. Розвинені країни світу дотримуються таких напрямів державної політики в розбудові інноваційно орієнтованої економічної політики [6]:

- державна фінансова підтримка приватного інвестування у НДДКР, що включає пряму підтримку через систему державних грантів на дослідження й розробки та непряму підтримку із застосуванням системи податкових пільг та кредитів на виконання НДДКР;

- інноваційно орієнтовані державні закупівлі, що створюють попит на нові технології та надають сигнал щодо безпечності інвестування в них приватним інвесторам. Так, уряди багатьох розвинених країн закуповують електромобілі з метою стимулювання їх виробництва та зниження тиску на навколишнє природне середовище;

- розвиток публічно-приватного партнерства в інноваційних галузях шляхом утворення державно-приватних консорціумів з розроблення та виробництва інноваційної продукції, центрів розвитку компетенцій, інноваційних кластерів за обраними державою пріоритетними напрямами.

Більшість країн світу здійснює діяльність за обмежених ресурсів, тому можливості підтримувати всі напрями науково-технічних досліджень є обмеженими. За таких умов виділяються так звані критичні технології (КТ), які є пріоритетними з точки зору: національної безпеки; технологічного оновлення; міжгалузєвого значення; розвитку стратегічних секторів економіки; забезпечення обороноздатності та енергетичної незалежності; підвищення рівня життя населення.

Так, перелік КТ був затверджений у 2009 році і включив технології за такими напрямками, як нанотехнології; нано- та мікроелектроніка (включаючи напівпровідники); фотоніка; нові матеріали; біотехнології [7]. Багато країн формують свої національні переліки КТ на рівні держави.

В Україні також затверджені середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017-2021 рр., де визначені найважливіші пріоритети в галузях машинобудування, АПК, фармацевтики та медичного обслуговування, а також природоохоронних, ресурсозберігальних, інформаційних та нанотехнологій, і схвалена Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, де визначено напрями державної політики стимулювання розвитку в Україні Індустрії 4.0.

Проте зміни в інноваційній сфері будуть можливі за умов формування макроекономічної стабільності національного господарства, забезпечення поступального розвитку внутрішнього фінансового ринку, удосконалення національної інституційної системи, підвищення ефективності функціонування внутрішнього ринку. Саме за цими чинниками послабляється конкурентна позиція економіки України за індексом глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму, визначеним у 2018 році.

Список використаних джерел

1. World Intellectual Property Organization : official web-site. URL : <http://www.wipo.int>; World Bank Group : official web-site. URL : <http://www.worldbank.org>.

2. Дані Держстату, режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> * Розподіл за методологією ЮНКТАД, Джерело: UNIDO Report “Industrial Development Report 2016: the Role of Technology and Innovation in Inclusive and Sustainable Industrial Development”, URL: https://www.unido.org/fileadmin/user_media_upgrade/Resources/Publications/EBOOK_IDR2016_FULLREPORT.pdf]

3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277.

4. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

5. Напрями та завдання інноваційної політики у промисловості у контексті формування національної інноваційної системи України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2973/>

6. Ken Warwick, Alistair Nolan Evaluation of Industrial Policy, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers No. 16 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oecdilibrary.org/docserver/download/5jz181jh0j5ken.pdf?expires=1508774649&id=id&accname=guest&checksum=59EF8571D72AB39B17B55FC23A0C4F75>

7. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - "Preparing for our future: Developing a common strategy for key enabling technologies in the EU" {SEC(2009) 1257} /* COM/2009/0512 final */

Белянский Е. Ю.

Магистратура «KrausLab»
Европейская Бизнес-школа
БФУ им. Иммануила Канта
г. Калининград, Россия

СОВРЕМЕННЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ КАК ОСНОВНОЙ ЭЛЕМЕНТ ГЛОБАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Ключевые слова: современный экономический рост, институты, переходная экономика, международная торговля, постиндустриальное общество.